

อุปลักษณชีวิตที่ปรากฏในปริจเฉทธรรมะในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” Life Metaphor in Dhrama Discourse in Facebook Page “Phra Sakda Suntaro”*

บัณฑิตกา จารума**

Bantika Jaruma

ศิระวัสส์ กาวิละนันท์***

Siravast Kavilanan

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, ประเทศไทย

Faculty of Liberal Arts, University of Phayao, Thailand

Email: jbantika@gmail.com

Received: August 09, 2022

Revised: August 17, 2022

Accepted: August 19, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาอุปลักษณชีวิตในปริจเฉทธรรมะในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” ของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร โดยการวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งเป็นงานวิจัยทางภาษาศาสตร์ที่ใช้แนวคิดอุปลักษณเชิงมนทัศน์อันเป็นประเด็นหนึ่งในสาขารรรถศาสตร์ปริชาน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการบรรยายธรรมในเพจเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” ช่วง ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓-๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๘๒ คลิป คิดเป็นเวลารวมทั้งหมด ๒๐ ชั่วโมง ๓๐ นาที

ผลการวิจัย พบว่า ปริจเฉทธรรมะที่ปรากฏในเพจเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” มีอุปลักษณเชิงมนทัศน์ชีวิตปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก โดยปรากฏถึงความหมายต้นทางถึง ๘ วงความหมาย ได้แก่ (๑) [ชีวิต คือ การเดินทาง] (๒) [ชีวิต คือ การต่อสู้] (๓) [ชีวิต คือ การลงทุน] (๔) [ชีวิต คือ การเติบโตของต้นไม้] (๕) [ชีวิต คือ ละคร] (๖) [ชีวิต คือ การเรียน] (๗) [ชีวิต คือ นักโทษ] และ (๘) [ชีวิต คือ อาวุธ] การใช้อุปลักษณดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งไม่แน่นอน สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าและสามารถ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “อุปลักษณธรรมะในปริจเฉทเทศนาธรรมของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร” ของหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

** นางสาวบัณฑิตกา จารума Miss Bantika Jaruma นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

*** ดร.ศิระวัสส์ กาวิละนันท์ Dr.Siravast Kavilanan อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

เผชิญภาวะตกต่ำถดถอย ต้องผ่านการต่อสู้ที่ทำให้เจ็บปวดและเกิดการสูญเสียที่ใหญ่หลวงแต่ทำให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่มีคุณค่าแม้จะเป็นบทเรียนราคาแพงก็ตาม อย่างไรก็ตาม ความอดทนต่อการผจญปัญหาในการใช้ชีวิตของมนุษย์มีข้อจำกัดจนอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดกลายเป็นนักโทษที่ถูกพิพากษาให้ถูกประหารชีวิตได้

คำสำคัญ: อุปลักษณ์; ชีวิต; ปริจเฉทธรรมะ; เฟซบุ๊ก; พระศักดา สุนทรโร

Abstract

This research aims to present about the study of life metaphors in Dharma context released on Facebook page named “Phra Sakda Suntaroo” owned by Phra khru Sakkarak Sakda Suntaro. The descriptive research technique is applied to use with conceptual metaphor to be emphasis with in linguistics. The data is in the form of the video clips posted on a social media named Facebook as mentioned earlier. The duration of the data collection is from 1st January 2020 to 31st December 2021. The spoken words were all transcribed and recorded in 482 clips with the length of 20 hours and thirty minutes in total.

The research found that the Dharma context found in Facebook “Phra Sakda Suntaro” illustrates a great deal about the life metaphors. They appear in 8 categories as follows; (1) life is a journey, (2) life is a fighting, (3) life is an investment, (4) life is a growth of trees, (5) life is a theatre, (6) life is a learning, (7) life is a prisoner, (8) life is a weapon. The usage of the metaphor illustrates the uncertainty in life. It can move forward or backward as the way it is. Life is full of fighting, suffering with enormous pain and gain. The experiences always attach with high price. Though the endurance in human life comes with its limitation so that hectic can lead to chaotic then finally human’s life can end up like a prisoner who was pushed to accept the death penalty.

Keywords: Metaphor; Life; Dharma Discourse; Facebook; Phra Sakda Suntaro

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรนับถือพระพุทธศาสนาในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๙๔.๖^๑ โดยนับแต่รับเอาพระพุทธศาสนาเข้ามา คนไทยได้ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิต เช่น “อริยสัจ ๔ บุญกิริยาวัตถุ พระรัตนตรัย สัจจะ จาคะ สัทธรรมอันตรธาน ๕ ทศพิธราชธรรม ไตรลักษณ์ นรก สวรรค์ มงคล ๓๘ นิพพาน บุคคลหาได้ยาก ๒ อย่าง ทิศ ๖ อิทธิบาท ๔ ศรัทธา ๔ คารวะ ๖ บารมี ๑๐ อกุศลมูล เป็นต้น”^๒ แม้แต่รัฐไทยก็เน้นย้ำถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาด้วยการประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่าพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับสถาบันกษัตริย์โดยพระมหากษัตริย์ต้องเป็นพุทธมามกะ และใช้หลัก “ธรรมราชา” ซึ่งเป็นแนวคิดของพระพุทธศาสนาสำหรับการปกครองประเทศ^๓

ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ปรากฏพระสงฆ์รุ่นใหม่ที่มีบทบาทในการชี้นำสังคมและกลายเป็นผู้มีอิทธิพลต่อสังคม (influencer) ผ่านการใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ในการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำทางจิตใจ โดยหนึ่งในพระสงฆ์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมสูงคือ พระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ สุนทรโร จากวัดธรรมาภิมุข (ไร่ป่า) จังหวัดตราด ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นพระนักเทศน์ชื่อดังด้วยมีผู้ติดตามเพจ “พระศักดิ์ สุนทรโร” ใน เฟซบุ๊ก (Facebook) จำนวน ๓,๓๐๐,๐๐๐ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕) และมีสื่อมวลชนสัมภาษณ์ท่านเพื่อขอความคิดเห็นต่อสถานการณ์สังคมในกรณีต่าง ๆ อยู่เนือง ๆ เช่น

เนชั่นทีวี (Nation TV) เสนอข่าว “พระศักดิ์ สุนทรโร เตือนสติคนไทยช่วงโควิด พร้อมมอบคาถา ๕ คำ” เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เสนอความคิดเห็นของท่านกรณีการตายของ “เตี้ย มช.” สุนัขชื่อดังที่อาศัยในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓

รายการ “คนจริงใจไม่ท้อ” จากช่อง NEWS ๑ สัมภาษณ์ประวัติ พระศักดิ์และวิธีการเผยแผ่ธรรมะผ่านโซเชียล มีเดีย (Social Media) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยรายการได้ยกจุดเด่นของพระศักดิ์ว่า เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการใช้เฟซบุ๊กเพื่อเผยแผ่ธรรมะและสร้างแรงบันดาลใจต่อพุทธศาสนิกชน

^๑ พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก), “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย”, วารสารปัญญาปณิธาน, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๓.

^๒ ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, ชนิศร์ ชูเลื่อน, พระใบฎีกาสุพจน์ ตบสีโล, สหทัยา วิเศษ, และธนู ศรีทอง, “ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์เส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรมในประเทศไทย”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๙๔.

^๓ ชัชวิน วรปัญญาภา, “การเปลี่ยนแปลงสถานะของศาสนาพุทธในประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมือง”, รายงานการประชุมวิชาการสาขานิติศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ ๑ หัวข้อ “ระบบกฎหมายไทย : ปฏิรูป/เปลี่ยนผ่าน/ปฏิสังขรณ์”, (๘ มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๒๒๙ - ๒๓๐.

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ หนังสือพิมพ์ข่าวสด นำเสนอข่าว ‘พระศักดา’ ใช้ ‘กระติก’ สอนธรรมะ ซึ่งถ้าเปิดปากออกมา ก็คงรู้ว่าข้างในมีอะไร

สำหรับ คำว่า “ปริจเฉท” เป็นการใช้ภาษาที่มีเจตนาและวัตถุประสงค์บางประการโดยการสื่อสารตัวบทที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเกี่ยวกับการเผยแผ่ธรรมะ ในงานวิจัยนี้จึงเรียกว่า “ปริจเฉทธรรมะ” โดยคำว่า “ปริจเฉท” หมายถึง “รูปภาษาที่มีโครงสร้างสูงกว่าประโยค ใช้เพื่อการสื่อสารในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และสื่อสารในบริบททางสถานการณ์หรือบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง”^๔ ดังนั้น ปริจเฉทที่พระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร ใช้เผยแพร่ผ่านเพจ “พระศักดา สุนทรโร” จึงเรียกได้ว่าเป็น “ปริจเฉทธรรมะ” เพราะมีวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการดำรงชีวิตของผู้รับสาร โดยสถานการณ์หรือบริบทการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารไม่จำกัดเพศ วัย อายุ อาชีพ การศึกษา เพียงแค่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือหรือเครื่องรับสัญญาณในรูปแบบอื่นที่สามารถใช้โซเชียลมีเดีย และเป็นสมาชิกเฟซบุ๊กก็สามารถเข้าถึงปริจเฉทธรรมะดังกล่าวได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว และความง่ายในการเข้าถึงข้อมูล

จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ปริจเฉทธรรมะที่ปรากฏในเพจ “พระศักดา สุนทรโร” มีอุปถัมภ์เชิงมนโถกทัศน์ชีวิตปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก โดยปรากฏวงความหมายต้นทางถึง ๘ วงความหมาย ได้แก่ (๑) [ชีวิต คือ การเดินทาง] (๒) [ชีวิต คือ การต่อสู้] (๓) [ชีวิต คือ การลงทุน] (๔) [ชีวิต คือ การเติบโตของต้นไม้] (๕) [ชีวิต คือ ละคร] (๖) [ชีวิต คือ การเรียน] (๗) [ชีวิต คือ นักโทษ] และ (๘) [ชีวิต คือ อาวุธ] บทความวิจัยนี้จึงมุ่งอธิบายอุปถัมภ์เชิงมนโถกทัศน์ชีวิตเพื่อแสดงการอธิบายความเป็นนามธรรมของ “ชีวิต” ให้เข้าใจผ่านการเปรียบด้วยรูปธรรมดังปรากฏในวงความหมายข้างต้นอันเป็นลักษณะเด่นในการใช้ภาษาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอุปถัมภ์ชีวิตในปริจเฉทธรรมะในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” ของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร

^๔ จักริน ฉัตรไชยพุกษ์และ เขมฤทัย บุญวรรณ. “โครงสร้างปริจเฉท และกลวิธีทางภาษาในการสนทนาระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง”, The Liberal Arts Journal Faculty of Liberal Arts, Mahidol University, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) : ๔๙.

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวที่ใช้เป็นกรอบวิเคราะห์ข้อมูล คือ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

อุปลักษณ์ชนิดนี้เป็นแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานเสนอโดยเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson)^๕ โดยเลคอฟและจอห์นสันแย้งว่า ความหมายของ “อุปลักษณ์” แตกต่างจากอุปลักษณ์วรรณศิลป์อย่างสิ้นเชิง โดยเสนอว่า เป็นถ้อยคำที่คนเราใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันทั่วไปเพราะเป็นผลผลิตของระบบวิคิดของมนุษย์ โดย “การใช้ภาษาสัมพันธ์กับระบบมโนทัศน์ (Concept) ประสบการณ์ (Experience) และกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เพราะอุปลักษณ์ไม่ใช่ภาษาที่แสดงเฉพาะบุคคลแต่อุปลักษณ์เป็นภาษาของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่ใช้ร่วมกัน เข้าใจความหมายร่วมกัน”^๖

การใช้อุปลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่อยู่ไกลตัวเช่นตัวอย่างข้างต้น นักอรรถศาสตร์ปริชานเรียกว่าเป็นการศึกษา “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์” หรือ “มโนอุปลักษณ์” (conceptual metaphor) ซึ่งนักอรรถศาสตร์ปริชาน เช่น เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson)^๗ อธิบายว่า การใช้อุปลักษณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างวรรณศิลป์หรือสร้างคามงามทางภาษาของกวีเท่านั้น แต่อุปลักษณ์สามารถเกิดขึ้นหรือถูกนำมาใช้อธิบายในชีวิตประจำวันได้ ดังที่กล่าวว่า รูปภาษาหรือถ้อยคำที่สามารถพบได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันและผู้ใช้ภาษาใช้อุปลักษณ์นั้นโดยไม่รู้ตัวเพื่อสื่อสารมโนทัศน์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในสังคมนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการคิดที่เกิดจากประสบการณ์และการประมวลความหมายอย่างเป็นระบบจนเกิดความเข้าใจร่วมกันนั้นสะท้อนถึงการอยู่ในบริบทวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้น กระบวนการเปรียบเทียบของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ คือ การนำประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมหรือมีความซับซ้อนด้านความหมายไปเปรียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า เช่น การเปรียบเทียบ [การโต้เถียง เป็น สงคราม] [ARGUMENT IS WAR]

“Your claims are *indefensible*.”

He *attacked every weak point* in my argument. His criticisms were *right on target*.

I *demolished* his argument.

I’ve never *won* an argument with him.

^๕ Lakoff & Johnson, 1980 อังน สิริมา เชียงเซาว์ไว, “อุปลักษณ์เกี่ยวกับธรรมะในปาฐกถาธรรมของพุทธทาสภิกขุ”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๑๖.

^๖ รัตน์ จันทรเทาว์, “อุปลักษณ์ผู้ชายและผู้หญิงในสุภาษิตบ่าวสาวลาว”, *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๕๙-๑๖๐.

^๗ Lakoff, J.& Johnson, M., *Metaphors We Live By*, (Chicago: The University of Chicago Press, 1980), p. 5.

You disagree? Okay, shoot!

If you use that *strategy*, he'll *wipe you out*. He *shot down* all of my arguments.”^๘

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นความเป็นระบบจากการนำคำที่ปกติจะปรากฏกับสงครามมาใช้กับการโต้เถียง เช่น *indefensible*, *attacked*, *weak point*, *right on target*, *demolished*, *won*, *shoot*, *strategy*, *wipe you out* และ *shot down* ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาอังกฤษมองว่า ระบบการคิดเกี่ยวกับการโต้เถียงเป็นระบบความคิดเดียวกันกับการทำสงคราม กล่าวคือ การโต้เถียงสามารถแพ้ชนะได้ ถูกโจมตีได้ ผู้คนที่เราโต้เถียงด้วยจัดเป็นคู่ต่อสู้ เราสามารถโจมตีคู่ต่อสู้ได้ เราสามารถวางแผนและวางยุทธศาสตร์ได้ เราสามารถละทิ้งและเริ่มการโจมตีใหม่ได้^๙ ทั้งนี้ ถ้อยคำได้แก่ *indefensible*, *attacked*, *weak point*, *right on target*, *demolished*, *won*, *shoot*, *strategy*, *wipe you out* และ *shot down* จะเรียกว่าเป็น “ถ้อยคำอุปลักษณ์” (metaphorical expressions) ที่จะถ่ายโยงความหมายจากความหมายจากถ้อยคำอุปลักษณ์ไปยังโมทัศน์อื่นผ่านการเชื่อมโยงวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นแบบเปรียบ (source domain) ซึ่งในที่นี้คือสงคราม กับวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกนำมาเปรียบ (target domain) ซึ่งในที่นี้คือการโต้เถียง ทำให้เกิดการเข้าใจความหมายร่วมกัน^{๑๐}

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (quality research) ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (description analysis) เป็นงานวิจัยทางภาษาศาสตร์ที่ใช้แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งในสาขาอรรถศาสตร์ปริชานทางภาษาศาสตร์เป็นแนวทางการศึกษา กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ กรอบแนวคิดทางอรรถศาสตร์ คือ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) เกี่ยวกับ

๑) อุปลักษณ์ (metaphor)

๒) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์หรือมโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) ของเลคอฟและจอห์นสัน

โดยผู้วิจัยศึกษาปริเฉทธรรมะของพระครูสังฆรักษ์ศกดา สุนทรโร ที่เผยแพร่เป็นคลิปวิดีโอในเฟซบุ๊กเพจ “พระศกดา สุนทรโร” ในช่วง ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓-๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยผู้วิจัยได้ถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือ และบันทึกข้อความเป็นรายวันเรียงลำดับคลิปวิดีโอตามวันและเวลาที่เผยแพร่ นับคลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นคลิปที่ ๑ และคลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในวันที่

^๘ Lakoff, J.& Johnson, M., *Metaphors We Live By*, p. 5

^๙ Lakoff, J.& Johnson, M., *Metaphors We Live By*, p. 5

^{๑๐} *Ibid*, p. 5.

๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นคลิปสุดท้าย รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๘๒ คลิป คิดเป็นเวลารวมทั้งหมด ๒๐ ชั่วโมง ๓๐ นาที สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเฉพาะการเผยแพร่ธรรมะของพระครูสังฆรักษ์ ศักดา สุนทรโร ที่ได้แสดงธรรมผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” เท่านั้น ไม่นับรวมการเผยแพร่ธรรมของพระครูสังฆรักษ์ศักดาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ และไม่นับรวมการเผยแพร่ธรรมจากแหล่งอื่น ๆ แม้ปรากฏบนเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดา สุนทรโร” รวมทั้งไม่นับรวมการแสดงความคิดเห็นตอบโต้ในช่องการแสดงความคิดเห็นด้วย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า อุปลักษณะเชิงมนทัศน์เป็นลักษณะเด่นของภาษาที่พระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร ใช้สื่อสารผ่านเพจ “พระศักดา สุนทรโร” ดังปรากฏตัวอย่างการอธิบายธรรมผ่านมนทัศน์ชีวิตเพียงมนทัศน์เดียวมีวงความหมายต้นทางถึง ๘ วงความหมาย ได้แก่ (๑) [ชีวิต คือ การเดินทาง] (๒) [ชีวิต คือ การต่อสู้] (๓) [ชีวิต คือ การลงทุน] (๔) [ชีวิต คือ การเติบโตของต้นไม้] (๕) [ชีวิต คือ ละคร] (๖) [ชีวิต คือ การเรียน] (๗) [ชีวิต คือ นักโทษ] และ (๘) [ชีวิต คือ อาวุธ] ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. [ชีวิต คือ การเดินทาง]

ตัวอย่าง

“อยู่ดีให้กำลังใจโยมนะ ใครที่รู้สึกชีวิตมันจะต้องขับเคลื่อนกันต่อไป ก็ต้องขับเคลื่อนต่อไป ไม่มีใครอยู่เฉย ๆ แล้วจะได้อะไร ไม่ได้อะไร แต่ก็ยังได้บ้างก็ยังดี”

พิชโควิตชีวิตยิ่งต้องแกร่ง

(เผยแพร่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างที่ ๑ จะเห็นว่าขณะที่พระศักดากำลังอธิบาย “ชีวิต” ซึ่งเป็นลักษณะของสิ่งที่จับต้องไม่ได้ มีความเป็นนามธรรม แต่เพื่อให้เข้าใจ “ชีวิต” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น พระศักดาได้ใช้คำว่า “ขับเคลื่อน” และคำว่า “ขับ” มาช่วยอธิบาย “ชีวิต” ให้เห็นอากัปกิริยาที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ การนำคำว่า “ขับเคลื่อน” และคำว่า “เคลื่อน” ซึ่งมีความหมายว่า การทำให้เคลื่อนที่ไปด้วยเครื่องยนต์หรือแรงไอน้ำ^{๑๑} มาใช้ในการอธิบาย “ชีวิต” จึงทำให้เห็นว่า “ชีวิต” ถูกเปรียบให้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับยานพาหนะที่สามารถขับเคลื่อนไปได้ เห็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเช่นเดียวกับยานพาหนะที่มีจุดเริ่มต้น และเห็นการเคลื่อนที่ของชีวิตจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งเช่นเดียวกับยานพาหนะเช่นกัน

ดังนั้น จากตัวอย่างที่ ๑ ข้างต้น จะเห็นว่าพระครูสังฆรักษ์ศักดาได้ใช้ถ้อยคำอุปลักษณะ ได้แก่ “ขับ” และ “ขับเคลื่อน” ซึ่งเป็นถ้อยคำอุปลักษณะจากวงความหมายเกี่ยวกับการเดินทางซึ่งเป็นวงความหมาย

^{๑๑} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕].

ต้นทางมาเป็นแบบเปรียบเทียบเพื่อเปรียบกับชีวิตในวงความหมายปลายทาง และทำให้เกิดอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่แสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของชีวิตที่ไม่ต่างจากการเดินทางที่มีการเคลื่อนที่ของยานพาหนะในอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [ชีวิต คือ การเดินทาง]

๒. [ชีวิต คือ การต่อสู้]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่แสดงมโนทัศน์ดังกล่าว คือ แผลเก่า แผลใหม่ แผล แผลเดียว โดนทำร้าย ถูกทำร้าย

ตัวอย่าง

“แผลเก่าก็ยังไม่ทันหาย แผลใหม่ก็มาอีกแล้ว เนี่ยท่านทั้งหลายชีวิตบางคนนี้มีแต่แผล แผลจริง ๆ นะโยม แผลเรื่องเงิน แผลเรื่องครอบครัวบ้าง แผลเรื่องเพื่อนฝูงบ้าง แผลเรื่องนุ่นเรื่องนัมนั้นเป็นแฟนใหม่ แผลเก่าเต็มไปหมดเลยชีวิตมีแต่แผลเต็มไปหมด แต่เนี่ยโยมบางทีแผลเก่า แผลเดียวนะแต่ว่ามันเจ็บไปทั้งปีจริง ๆ”

แผลเก่ายังไม่ทันหาย แผลใหม่ก็มาอีกแล้ว

(เผยแพร่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า แผล คือ ผลของการสู้ชีวิตโดยตลอดชีวิตนั้นจะมีการต่อสู้อยู่เรื่อย ๆ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องเงิน เรื่องครอบครัว เรื่องเพื่อนฝูง จนเกิดเป็นแผลเก่าและแผลใหม่เต็มไปหมด อันแสดงถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตที่ว่า การใช้ชีวิตต้องมีผ่านการต่อสู้ที่ทำให้มีความรู้สึกเจ็บปวดและกลายเป็นแผลของชีวิตโดยแต่ละคนมีขนาดบาดแผลหรือระดับความเจ็บปวดที่แตกต่างกันและบางคนต้องเจ็บปวดซ้ำซากไม่สามารถรักษาแผลให้หายได้ ดังปรากฏผ่านคำ “แผลเก่า” “แผลใหม่” และ “แผลเต็มไปหมด”

๓. [ชีวิต คือ การลงทุน]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณะดังกล่าว คือ ค่าใช้จ่าย ไม่มีของฟรี มีรายจ่าย มีการเสีย ไม่ขาดทุน เป็นต้น

ตัวอย่าง

“บางคนโตขึ้นมาถูกโกงเงิน ในวิชาเรียนหนี้ไม่มีสอน ถูกโกงไป ๓ ล้าน ๕ ล้าน ๘ ล้าน มันก็คือค่าใช้จ่ายในการเรียนอยู่ต้นโยม เพราะว่ามันก็คือลักษณะของการที่มาเรียนวิชาใหม่ที่ไม่เคยเจอมาก่อน อย่างวิชาใจคน วิชาที่จะต้องรู้ว่า “รู้หน้าไม่รู้ใจ” หนี้ยืมเงินไปแล้วไม่คืน กลายเป็นว่านั่นแหละคือค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายที่สุดท้ายก็ต้องมีการเสียอยู่ดี”

บทเรียนราคาแพง

(เผยแพร่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การใช้ชีวิตต้องมีต้นทุน คือ ค่าใช้จ่าย เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตกับผู้คนซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องแลกจึงจะได้มาซึ่งประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อการใช้ชีวิต แม้จะเป็นประสบการณ์ที่ไม่ดี โดยบางประสบการณ์ต้องเกิดการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงก่อน ดังเปรียบด้วยคำว่า “บทเรียนราคาแพง”

๔. [ชีวิต คือ การเติบโตของต้นไม้]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณดังกล่าว คือ ไม้ใกล้ฝั่ง ล้มลงไป โคนลงไป เหมือนไม้ใกล้ฝั่ง

ตัวอย่าง

“ไม้ใกล้ฝั่งก็ลักษณะแบบโยมคือไม้ใกล้ฝั่งในอุปมาเหมือนกับว่ามันพร้อมจะล้มลงไป มันพร้อมจะโคนลงไป แล้วฝั่งที่พูดถึงนี่ก็คือถ้าเปรียบเทียบกับชีวิตของคนนะ เหมือนไม้ใกล้ฝั่งก็คือฝั่งแห่งความแก่ก็กำลังแก่ไปมันโน้มไปสู่ความแก่มันไม่ได้หนุ่มขึ้นทุกวันเลย ฝั่งแห่งความเจ็บป่วยมันก็น้อมไปสู่ความเจ็บป่วยนะ ไม่มีใครที่จะแข็งแรงตลอด”

ข้อคิดจากไม้ใกล้ฝั่ง

(เผยแพร่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า มีการนำคำที่มีรูปความหมายเกี่ยวกับลักษณะของต้นไม้ที่ใกล้ตายมาใช้ในบริบทการใช้ชีวิต คือ ล้มลงไป โคนลงไป เพื่อให้เข้าใจถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตที่ประสบปัญหา อุปสรรคหรือสิ้นอายุขัยเปรียบเหมือนต้นไม้ที่ไม่สามารถยืนต้นต่อไปได้อีก

๕. [ชีวิต คือ ละคร]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณดังกล่าว คือ บทละคร และ เล่นในบท

ตัวอย่าง

“เราเล่นบทละครของชีวิตนะ เราไปเล่นในบทของความเลว แต่ถ้าคนทั้งหลายจะชอบความเลวแล้วเราก็รู้สึกว่าคุณทั้งหลายชอบความเลว นั้นเราก็เลว เราจะได้เป็นที่ชื่นชอบของคนทั้งหลาย”

ข้อคิดจากบทเพลงของเก่ง ธชย เนื้อหาบางช่วงบางตอน

(เผยแพร่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า มีการนำคำกริยา “เล่น” มาแสดงอากัปกริยาของการใช้ชีวิตภายใต้บริบทของคำว่า “ละคร” และ “บท” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “เล่น” หมายถึง “(๒) ก. แสดง เช่น เล่นโยน เล่นละคร เล่นงานเหมา”^{๑๒} ดังนั้น ความหมายเชิงมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ “เล่นบทละคร” กับ “เล่นในบท” คือ การแสดงไปตามบทละครที่ถูกกำหนดมา

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน.

๖. [ชีวิต คือ การเรียน]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณะดังกล่าว คือ ล้วนมีค่าใช้จ่าย บทเรียนราคาแพง ราคาที่แสนแพง และค่าใช้จ่าย

ตัวอย่าง

“ทุกช่วงเวลาของชีวิตล้วนมีค่าใช้จ่ายและอาจเป็นบทเรียนราคาแพงข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เข้านี้ ขอให้เป็นอย่างอื่น ๑ วันสำหรับการเรียนรู้ที่อาจต้องจ่ายในราคาที่แสนแพง ขอให้ตั้งใจให้มากเพื่อค่าใช้จ่าย อาจไม่ต้องแพงเท่านั้น”

บทเรียนราคาแพง

(เผยแพร่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ถ้อยคำอุปลักษณะแสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับเรียนว่าเป็นบทเรียนราคาแพง โดยช่วงการเรียนนั้นต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษา ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าลงทะเบียนเรียน เป็นต้น ดังถ้อยคำ ว่า “ล้วนมีค่าใช้จ่าย” “บทเรียนราคาแพง” และ “ราคาที่แสนแพง”

๗. [ชีวิต คือ นักโทษ]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณะดังกล่าว คือ นักโทษประหารชีวิต ถูกตัดสิน ถูกตัดสินประหารชีวิต และประหาร

ตัวอย่าง

“ขอให้ได้พิจารณาถึงความเหมือนพวกเรามีความเหมือนกันอีกอย่างหนึ่งชัดเจนคือการที่เราเป็นนักโทษประหารชีวิตตั้งแต่เกิดมาก็ถูกตัดสินมาแล้วว่าต้องตายทุกคนจะตายด้วยวิธีไหน จะตายที่ใด อายุเท่าไร ถูกตัดสินประหารชีวิตมันเสร็จแล้ว แต่จะประหารเมื่อใดและโรคอะไร อายุเท่าไรไม่ทราบ ดังนั้นนี่คือความเหมือนที่ไม่ควรแบ่งแยกสีผิว ฐานะหรือเพศขอเพียงแค่เรารักกัน เราจะสีผิวใด ๆ สุดท้ายก็เงาดำเหมือนกัน จับมือกันไว้วันหนึ่งเราต้องได้ช่วยกันอีก หากยังไม่นิพพาน”

จะคนผิวดำ หรือคนผิวขาว สีของเงาก็ดำเหมือนกันทุกคน

(เผยแพร่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ชีวิตเป็นสิ่งที่ถูกกำหนด พิพากษ์ ตัดสินไว้เรียบร้อยแล้วโดยการใช้ชีวิตคือการรับโทษหนัก ดังปรากฏการเรียกชีวิตว่า “นักโทษประหารชีวิต” ที่ “ถูกตัดสิน” และถูก “ประหาร” นั่นคือ ถูกกำหนดโทษไว้แล้วที่ต้องจบสิ้นในวันใดวันหนึ่ง

๘. [ชีวิต คือ อาวุธ]

ถ้อยคำมโนทัศน์ที่แสดงอุปลักษณะดังกล่าว คือ จุตรระเบิด และเผา

ตัวอย่าง

“คน ๆ หนึ่งก็มีจุดระเบิดของตัวเองคน ๆ หนึ่งก็มีจุดระเบิดของตัวเอง เราทุกคนล้วนมีจุดระเบิดวันนี้เป็นบทเรียนที่ทำให้เราเห็นได้ว่าท่านนายกดขี่ลูกน้องเกินไปหรือว่าลูกน้องก็เผาเจ้านายเกินไปมันก็เป็นลักษณะของการที่ทุกคนมีจุดระเบิดหรือว่าถ้าหากว่าคน ๆ หนึ่งเขาจะเย็นจริง ๆ เป็นน้ำจริง ๆ แต่ถ้าเขาถูกลงบ่อย ๆ เขาก็มีจุดเดือดของเขาทั้งหลายก็ทราบเขามีจุดเดือดของเขาเขามีจุดระเบิดของเขาทุกคนมีจุดเดือดทุกคนมีจุดระเบิด”

ทุกคนล้วนมีจุดระเบิด จุดเดือด เดือดง่ายไม่ตีระโยม อนุโมทนาใจ ใส่ชุดดำไว้อาลัยทั้งประเทศ

(เผยแพร่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓)

จากตัวอย่างเป็นการแสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตว่า ความอดทนของคน ๆ หนึ่งนั้นมีจำกัดเปรียบดังจุดระเบิดที่สามารถระเบิดขึ้นได้ทุกเมื่อเมื่อถูกเผาจนถึงจุดเดือด นั่นคือ ถูกกระทำการบางอย่างให้ต้องอดทนจนถึงขีดสุดจนทนต่อไปไม่ได้ ต้องแสดงอารมณ์ด้านร้ายออกมาซึ่งสะท้อนผ่านอาการการทำลายล้างของระเบิด

กล่าวโดยสรุป การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในปริเฉทธรรมะในเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโร ผ่านการใช้อุปลักษณ์ “นิสสัย” ในลักษณะต่าง ๆ กัน ๘ มโนอุปลักษณ์ โดยถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้แสดงมโนทัศน์ล้วนเป็นวัตถุที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายเชิงมโนทัศน์ได้ง่ายและเป็นการใช้อย่างเป็นธรรมชาติในข้อความที่ใช้เผยแพร่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า สามารถจำแนกประเภทของอุปลักษณ์ชีวิตที่ปรากฏในปริเฉทธรรมะของเพจเฟซบุ๊ก “พระศักดา สุนทรโร” ได้ ๓ ประเภท ได้แก่

๑. อุปลักษณ์เชิงพื้นที่หรือทิศทาง (orientational metaphor)

อุปลักษณ์ประเภทนี้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ถูกเปรียบกับสิ่งที่นำมาเปรียบในลักษณะการกำหนดพื้นที่หรือทิศทางโดยใช้ร่างกายเป็นแนวเปรียบเทียบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การนำประสบการณ์เชิงพื้นที่หรือทิศทางมาใช้อธิบายประสบการณ์อื่น โดยมีการใช้คำอย่างเป็นระบบและใช้แทนความหมายทั้งคำโดยไม่ต้องเชื่อมโยงโครงสร้างทางความหมายกับคำอื่น^{๑๓} โดยถ้อยคำที่แสดงอุปลักษณ์ประเภทนี้ได้แก่ [ชีวิต คือ การเดินทาง] อันแสดงอาการการเดินทางผ่านถ้อยคำทิศทางเคลื่อนไปข้างหน้า คือ “ขับเคลื่อน” และ “ขับ” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธณัฏฐพรศักดิ์ แก้วประดิษฐ์พร^{๑๔} พบว่า อุปลักษณ์

^{๑๓} Lakoff, J. & Johnson, M., *Metaphors We Live By*, p. 15.

^{๑๔} ธณัฏฐพรศักดิ์ แก้วประดิษฐ์พร, “มโนอุปลักษณ์ในชาวบ้านเท็งบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๓), หน้า ๑๗๔-๑๗๖.

เชิงมนทัศน์ชีวิตของบุคคลในวงการบันเทิงมีลักษณะของการเดินทางเช่นเดียวกัน ส่วนถ้อยคำอุปลักษณ์ อีกถ้อยคำหนึ่งที่แสดงอุปลักษณ์เชิงทิศทาง ได้แก่ [ชีวิต คือ การเติบโตของต้นไม้] โดยถ้อยคำที่แสดง อุปลักษณ์ ได้แก่ “ล้มลงไป” และ “โค่นลงไป” อันแสดงถึงทิศทางลงสะท้อนถึงการตกลงต่ำหรือภาวะ ถดถอย

๒. อุปลักษณ์เชิงวัตถุ (ontological metaphor)

เป็นอุปลักษณ์ที่เปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมกับสิ่งที่เป็นวัตถุหรือเป็นรูปธรรมทำให้เข้าใจง่ายขึ้น เพราะทำให้เข้าใจถึงขนาด การจัดประเภท การจัดกลุ่ม คุณภาพ และเหตุผล โดยวัตถุประสงค์ของการใช้ อุปลักษณ์เชิงวัตถุนี้มีหลากหลายและเป็นการสะท้อนการผ่านประสบการณ์ที่มีค่าที่ทำให้ผู้ใช้ภาษาสื่อสาร ประสบการณ์นั้นเป็นรูปธรรม^{๑๔} โดยถ้อยคำที่แสดงอุปลักษณ์ประเภทนี้ ได้แก่ [ชีวิต คือ อารูธ] อันแสดง ประสบการณ์ของพระศักดาว่า ชีวิตมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับอารูธที่มีลักษณะ “จุดระเบิด” ซึ่งเป็นลักษณะ ของการทำลายล้าง

๓. อุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (structural metaphor)

เป็นอุปลักษณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ที่มีองค์ประกอบอย่างเป็นระบบระหว่างโครงสร้างของแบบ เปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ โดยวงความหมายต้นทางและวงความหมายปลายทางมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างทั้งสองวง^{๑๖} โดยถ้อยคำที่แสดงอุปลักษณ์ประเภทนี้เมื่อนำมาจัดกลุ่มแสดงโครงสร้างเดียวกัน สามารถจำแนกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ [ชีวิต คือ การต่อสู้] และ [ชีวิต คือ นักโทษ] จะเห็นได้ว่า คุณสมบัติของการต่อสู้และ นักโทษ คือ (๑) มีคู่ต่อสู้หรือมีคู่กรณีอย่างน้อยสองฝ่าย (๒) มีการกระทำที่ส่งผลให้เกิดการบาดเจ็บหรือมี การกระทำต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีการกระทำซึ่งกันและกัน และ (๓) ผลลัพธ์จากการกระทำ คือความสูญเสียหรือบาดเจ็บ เช่นเดียวกับชีวิตที่มีคุณสมบัติ คือ (๑) มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยบางครั้ง อาจเป็นการสัมพันธ์ในเชิงเป็นคู่ต่อสู้หรือต้องเป็นคู่กรณีกัน (๒) ประสบการณ์การใช้ชีวิตอาจผ่านการ ถูกกระทำที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวดหรือเป็นผู้กระทำต่อผู้อื่นให้รู้สึกเจ็บปวดหรือบาดเจ็บ และ (๓) ผลลัพธ์ การใช้ชีวิตอาจเป็นการพ่ายแพ้ สูญเสีย

กลุ่มที่ ๒ [ชีวิต คือ การลงทุน] และ [ชีวิต คือ การเรียน] จะเห็นได้ว่า คุณสมบัติของการลงทุนและ การเรียน คือ (๑) มีค่าใช้จ่ายหรือมีต้นทุน (๒) ต้องมีการศึกษาและทดสอบโดยบททดสอบของการลงทุน คือ ความเสี่ยงในการเลือกลงทุน ส่วนบททดสอบของการเรียน คือ ข้อสอบ และ (๓) ผลที่ได้รับคือ

^{๑๔} Lakoff, J.& Johnson, M., *Metaphors We Live By*, p. 26.

^{๑๖} ไตรทิพย์สุตา เสนาธรรม และศันสนีย์ เอกอัจฉริยา, “มนทัศน์อุปลักษณ์ [หน้า] ในสำนวนจีน”, *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน, ๒๕๖๒) : ๕๑.

ความล้มเหลวหรือความสำเร็จ เช่นเดียวกับชีวิตที่มีคุณสมบัติ คือ (๑) มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (๒) การดำรงชีวิตมีความเสี่ยงและต้องผ่านการเลือกกระทำหรือไม่กระทำบางอย่าง และ (๓) ผลของการเลือกกระทำหรือไม่กระทำ มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการใช้ชีวิต

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า การใช้อุปลักษณดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งไม่แน่นอน สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าและสามารถเผชิญภาวะตกต่ำถดถอย ต้องผ่านการต่อสู้ที่ทำให้เจ็บปวดและเกิดการสูญเสียที่ใหญ่หลวงแต่ทำให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่มีคุณค่าแม้จะเป็นบทเรียนราคาแพงก็ตาม อย่างไรก็ตาม ความอดทนต่อการเผชิญปัญหาในการใช้ชีวิตของมนุษย์มีข้อจำกัดจนอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดกลายเป็นนักโทษที่ถูกพิพากษาให้ถูกประหารชีวิตได้ จากข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงความสำคัญของทฤษฎีอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ใช้อธิบายอุปลักษณชีวิต ซึ่งเป็นค่านามธรรมให้เข้าใจง่ายขึ้นผ่านการอธิบายแบบเปรียบเทียบที่เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอร์นสัน^{๑๗} และสอดคล้องกับความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของศุภชัย ติระวิชัย^{๑๘} ที่ศึกษา “สถานภาพงานวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ในภาษาไทย” โดยระบุว่า ทฤษฎีอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ควรเป็นการอธิบายค่านามธรรมผ่านถ้อยคำอุปลักษณเชิงรูปธรรม นอกจากนั้น ในเชิงเนื้อหาพบว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับชีวิตพระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ดา สุนทรโร มีความสอดคล้องกับการศึกษาของปิยภรณ์ ออบแพทย์^{๑๙} ที่ศึกษาอุปลักษณเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ โดยพบว่า อุปลักษณชีวิตของทุกชีวิตต้องเจอปัญหาหรืออุปสรรค อวิชชาทำให้ชีวิตเป็นทุกข์ ชีวิตไม่แน่นอนเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดเวลา อันเป็นลักษณะของแนวคิดทางพระพุทธศาสนา คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการศึกษาอุปลักษณอื่นในปริจเฉทธรรมะของพระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ดา สุนทรโร เพื่อแสดงถึงระบบมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมะที่ใช้เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กเพจ “พระศักดิ์ดา สุนทรโร”

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณชีวิตในปริจเฉทธรรมะของพระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ดา สุนทรโร กับพระสงฆ์รูปทั้งในนิกายเดียวกันและนิกายอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีมโนทัศน์ธรรมะเกี่ยวกับชีวิตมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

^{๑๗} Lakoff, J.& Johnson, M., *Metaphors We Live By*, p. 5.

^{๑๘} ศุภชัย ติระวิชัย, “สถานภาพงานวิจัยอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ในภาษาไทย”, *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม, ๒๕๖๑) : ๒๐๒.

^{๑๙} ปิยภรณ์ ออบแพทย์, “อุปลักษณเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕๘.

๓. ควรมีการเปรียบเทียบความหมายของชีวิตระหว่างมโนทัศน์ของพระครูสังฆรักษ์ศักดา สุนทรโ กับความหมายที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความเหมือนหรือความต่างกันอย่างไรร

บรรณานุกรม

จักริน ฉัตรไชยพุกษ์ และเชมฤทัย บุญวรรณ. “โครงสร้างประจักษ์ และกลวิธีทางภาษาในการสนทนา ระหว่างคู่สนทนาที่ไม่รู้จักกันในรายการ “ต่อปาก ต่อคำ ติดไฟแดง”. *The Liberal Arts Journal Faculty of Liberal Arts, Mahidol University*. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม) : ๔๗ - ๗๓.

ชัชวรินทร์ วรปัญญาภา. “การเปลี่ยนแปลงสถานะของศาสนาพุทธในประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนผ่าน อำนาจทางการเมือง”. รายงานการประชุมวิชาการสาขานิติศาสตร์ระดับชาติครั้งที่ ๑ หัวข้อ “ระบบกฎหมายไทย : ปฏิรูป / เปลี่ยนผ่าน/ ปฏิสังขรณ์”. (๘ มิถุนายน ๒๕๖๑), หน้า ๒๑๗ - ๒๓๔.

ไตรทิพย์สุตา เสนาธรรม และศันสนีย์ เอกอัจฉริยา. “มโนอุปถัมภ์ [หน้า] ในสำนวนจีน”. *วารสาร จินศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน, ๒๕๖๒) : ๔๗-๖๙.

ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, ชนิศร์ ชูเลื่อน, พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, สหทยา วิเศษ, และธนู ศรีทอง. “ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ เส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรม ในประเทศไทย”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๘๙-๑๐๐.

ธนทรัพย์ แก้วประดิษฐ์พร. “มโนอุปถัมภ์ในข่าวบันเทิงบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์”. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๓.

ปิยภรณ์ ออบแพทย์. “อุปถัมภ์เกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ”. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ (คำมาก). “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง ในสังคมไทย”. *วารสารปัญญาปนิธาน*. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑-๑๔.

รัตนา จันทร์เทาว์, “อุปถัมภ์ผู้ชายและผู้หญิงในสุภาษิตบ่าวสาวลาว”. *วารสารภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม*. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๕๔-๑๘๓.

ศุภชัย ต๊ะวิชัย, “สถานภาพงานวิจัยอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในภาษาไทย”. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม, ๒๕๖๑) : ๒๐๒ - ๒๕๔.

สิริมา เขียงเขาวัว. “อุปลักษณ์เกี่ยวกับธรรมะในปาฐกถาธรรมของพุทธทาสภิกขุ”. **วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

Lakoff, J.& Johnson, M. **Metaphors We Live By**. Chicago: The University of Chicago Press, 1980.

ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [๒๔กรกฎาคม ๒๕๖๕].